

Muzeum Paleontologiczne
w Lisowicach
scenariusz wystawy

Cele wystawy

Można wyróżnić następujące cele planowanej wystawy:

- Przedstawienie historii rozpoczęcia prac poszukiwawczych na terenie cegielni.
- Przedstawienie osób, które brały udział w przedsięwzięciu
- Przedstawienie *Smoka wawelskiego*, najstarszego polskiego dinozaura drapieżnego
- Przedstawienie *Lisowicii bojani* – przedstawiciela dicynodontów
- Przedstawienie pozostałych roślin i zwierząt odkrytych na terenie cegielni i nie tylko
- Przedstawienie eksponatów geologicznych i procesów powstania układu geologicznego
- Przedstawienie kulis pracy paleontologa i geologa
- Zaproszenie do poznawania tematyki za pomocą interaktywnych stanowisk manualnych i multimedialnych
- Miejsce do organizacji warsztatów dla dzieci i młodzieży

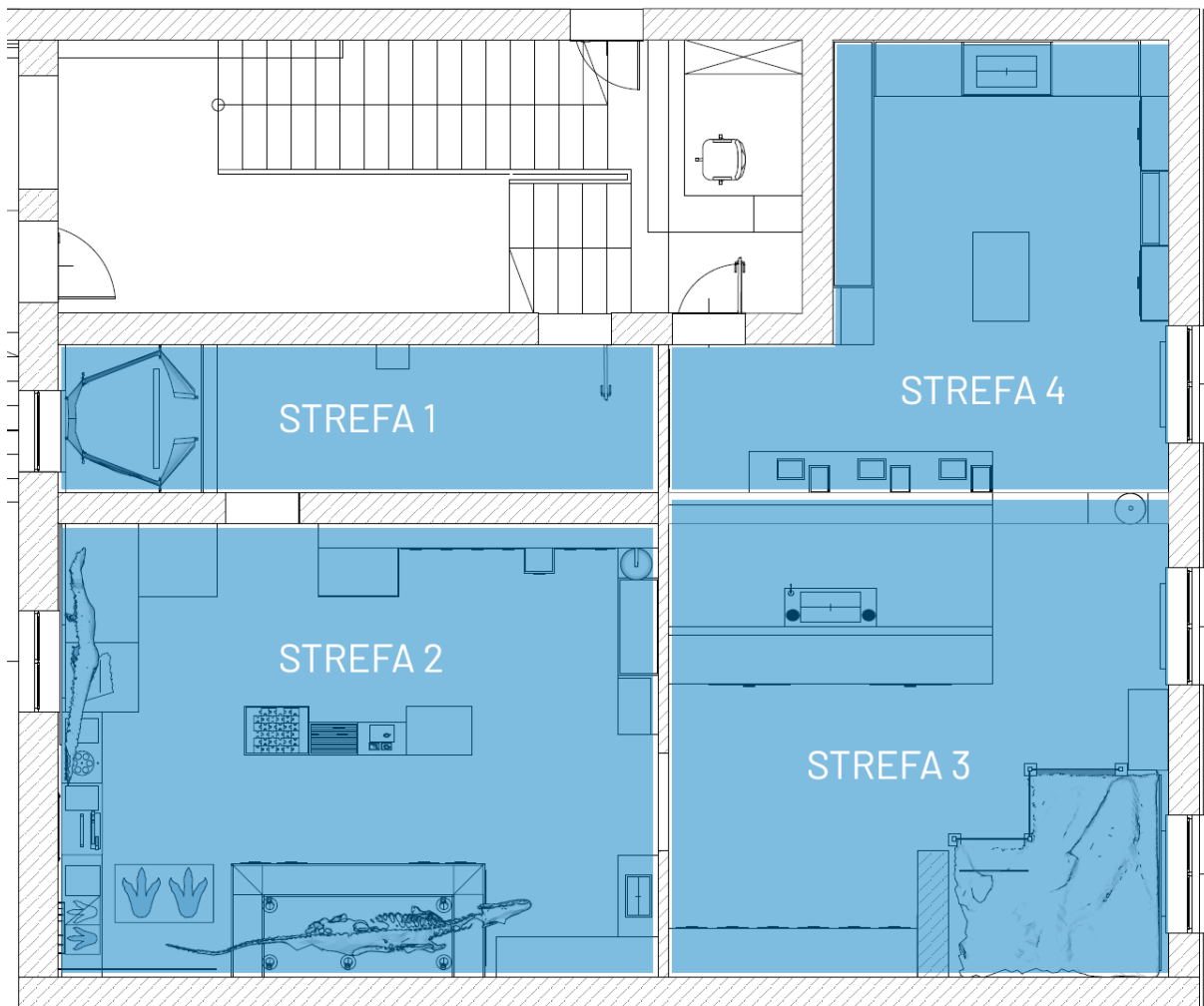
Koncepcja funkcjonalna

Planowane jest wydzielenie czterech stref tematycznych, które będą wyznaczone poprzez układ nowej i zastanej zabudowy.

Ekspozycja podzielona jest na:

1. **Historia wykopalisk** - Gości witają ścianki z wydrukami, gdzie przedstawione są informacje w formie osi czasu prowadzonych badań, przedstawienie osób, nagród i grantów. Do wystawy zachęca wirtualny kustosz.
2. **Sala „ciemna”** – przedstawia modele smoka wawelskiego, celofyza, ryb dwudysznych oraz eksponaty związane z tymi zwierzętami, a także pozostałe skamieniałości flory i fauny z Lisowic z okresu późnego triasu. Przedstawia jak wyglądała Ziemia w tamtych czasach.
3. **Sala „jasna” cz.1** – przedstawia lisowicię bojani, wraz z prezentacją skamieniałości. Prezentowany jest model cyklotozaura, plagiozaura, wczesnych ssaków. W tej części, w tunelu znajduje się gra w naśladowanie odgłosów zwierząt poznanych na wystawie
4. **Sala „jasna” cz.2** – poświęcona kulisom pracy paleontologa i geologa. Wprowadza informacje dotyczące formacji geologicznych, skał i minerałów odkrywanych na tych terenach.

Strefy

Opis poszczególnych stref

Strefa I – Historia odkrycia

Opis:

Ze względu na to, że pierwsze pomieszczenie wystawy to dość wąska przestrzeń, tworząca „tunel” nie są w tej części planowane ekspozytory ustawiane przy ścianach, poza jedną gablotą. Gości wita paleontolog, który w formie realizacji filmowej, ze swojego namiotu zwraca się bezpośrednio do widzów. Jego wypowiedź można aktywować samodzielnie (osoby indywidualne) lub pokaz może uruchomić przewodnik (w przypadku grup). Paleontolog opowie pokrótce o tej części wystawy i zaprosi do samodzielnego zwiedzania. Namiot i część aranżacji ma nawiązywać do samej cegielni w Lipiu Śląskim i warunków, w których naukowcy zaczęli wykopaliska w 2006 roku.

Na jednej ze ścian zostanie przedstawiona historia odkrycia w formie osi czasu wraz ze zdjęciami archiwalnymi. Na przeciwnej ścianie zostaną zaprezentowane biogramy osób biorących udział w badaniach, granty, w tym: nagroda i grant od National Geographic oraz grant Ministerstwa Nauki i z Uniwersytetu w Szwecji. Ukazane zostaną tu również informacje o Muzeum Ewolucji w Warszawie, powiązanym z ekspozycją w Lisowicach, a także publikacje, które powstały w oparciu o materiały z Lisowic. Ostatnia, wąska ściana ukaze skrótową historię samej cegielni.

Funkcje:

- Powitanie i przedstawienie historii odkrycia
- Prezentacja nagrody i okładki National Geographic
- Prezentacja naukowców biorących udział w badaniach

- Ukazanie historii cegielni

Środki wyrazu:

- Wirtualny kustosz w namiocie
- Fototapety informacyjne
- Gablota

Strefa II - Sala „ciemna”

Opis:

Pierwszy, co rzuca się w oczy po wejściu do tej przestrzeni jest rekonstrukcja szkieletu smoka wawelskiego, który jest tutaj głównym elementem aranżacji. Wokół niego, w nietypowym ekspozytorze meblowym znajdują się kości wymarłego zwierzęcia oraz jego trop. Po lewej stronie od smoka znajduje się kolejny mebel, który poświęcony jest ekspozycji jego czaszki, szczęki i tzw. wypluwek oraz gra multimedialna pn. „co jadł smok wawelski?”, gdzie w humorystyczny sposób zostanie przedstawiona jego dieta. Po prawej stronie od szkieletu można będzie porównać wielkość tropów dinozaura w stosunku do własnych stóp, a także zrobić sobie selfie z tematyczną dioramą w tle.

Pośrodku sali znajduje się wielofunkcyjny ekspozytor z zestawem zadań manualnych dla dzieci: puzzlami drewnianymi, rozpoznawaniem kości oraz zabawą w wydobywanie drobnych elementów z piasku.

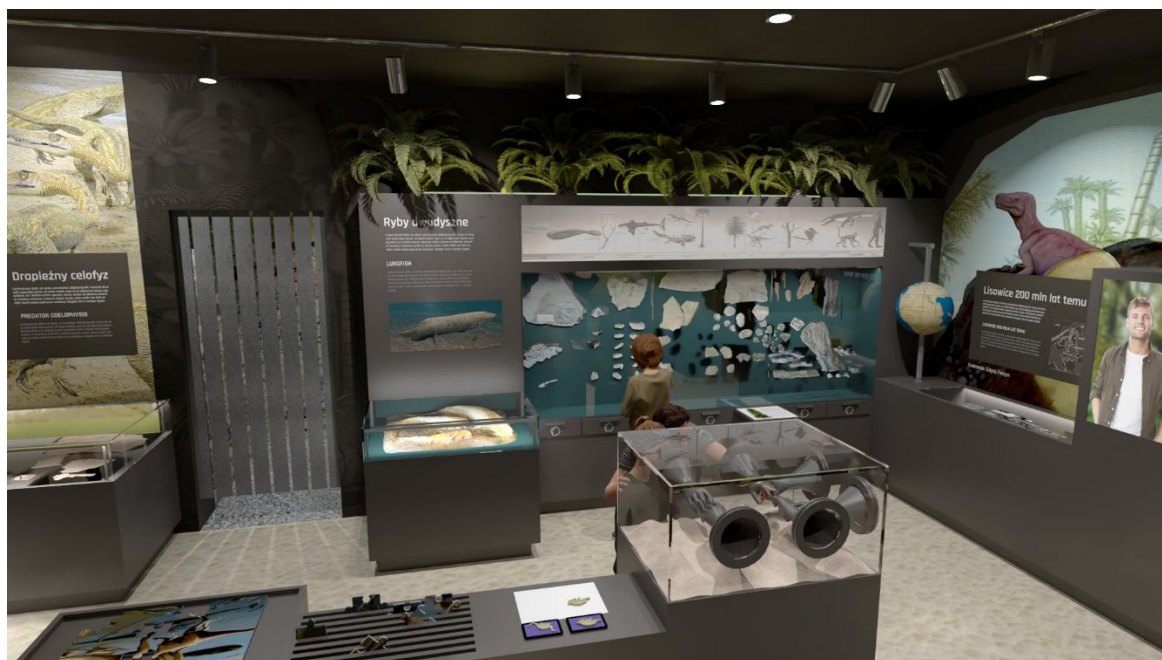
Gablota naprzeciwko szkieletu poświęcona jest szczątkom dawnej, drobniejszej flory i fauny, które wydobyto na terenie kopalni, w tym także model przedstawiciela ryb dwudysznych. Gablota jest wyposażona w szufladki, które pogłębiają wiedzę na ten temat. W ramach tego ekspozytora przedstawiona jest ogólna tablica stratygraficzna ze szczególnym naciskiem na przedstawiane na wystawie zwierzęta, zrealizowana w formie podświetlanego wydruku.

Ukazana jest tu również makieta kuli ziemskiej z czasów triasu, przedstawiająca Pangeę. Ponadto w gablocie zlicowanej z blatem można będzie obejrzeć m.in. piryty.

Również na tym meblu umieszczony jest ekran dotykowy, który ukazuje paleontologa znanego z pierwszego pomieszczenia. Postać zwraca się tam bezpośrednio do odbiorcy i prosi, aby odpowiedzieć na kilka pytań quizowych, które zadaje. Aby poznać odpowiedzi na te pytania, zwiedzający musi zapoznać się z tą częścią

wystawy. W nagrodę otrzymuje realizację filmową, zdradzającą wybraną ciekawostkę na temat smoka wawelskiego.

Górną część mebla wypełniają sztuczne rośliny stylizowane na paprocie nagonasienne z czasów triasowych.

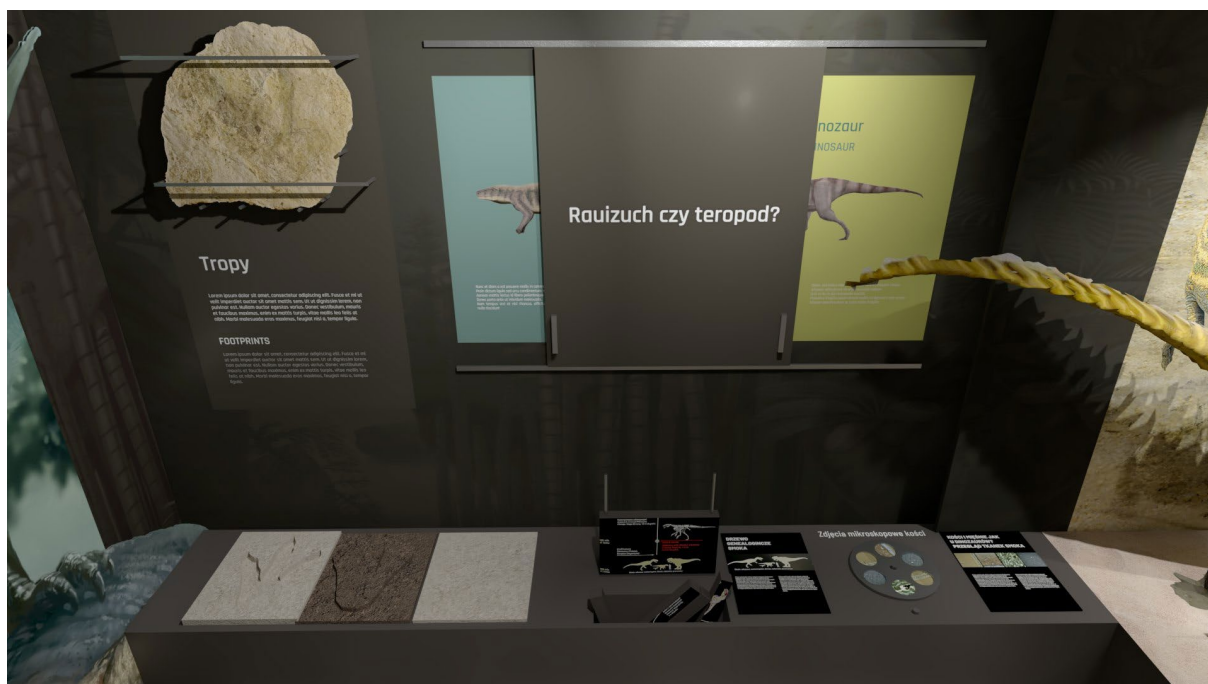

Po drugiej stronie sali na ekspozytorze meblowym znajduje się dział poświęcony celofyzowi, gdzie króluje jego model oraz umieszczone w gablocie tropy.

Dalsza część zabudowy poświęcona jest manualnym zadaniom dla zwiedzających, które w całości pogłębiają wiedzę na temat smoka oraz zwracają uwagę na fakt wykazywania przez niego cech wspólnych rauizuchom i teropodom, co ukazane jest za pomocą przesuwanej planszy, która odsłania dwa stanowiska naukowców.

Mogą tutaj za pomocą podświetlanych wydruków zapoznać się ze zdjęciami mikroskopowymi tkanek zwierzęcia. Z klocków ułożyć dwie plansze informacyjne, z których jedna będzie dotyczyć potencjalnej drożdy ewolucji teropodów. Ostatnie stanowisko pozwoli na zapoznanie się w jaki sposób tworzą się tropy zwierząt.

Funkcje:

- Przedstawienie Smoka wawelskiego, najstarszego polskiego dinozaura drapieżnego
- Przedstawienie innych roślin i zwierząt w formie eksponatów i makiet, odkrytych na terenie cegielni
- Poznanie zagadnień tematycznych za pomocą interaktywnych stanowisk manualnych i multimedialnych

Środki wyrazu:

- Ekspozytory prezentujące eksponaty i będące nośnikiem dla stanowisk interaktywnych
- Stanowiska multimedialne: interaktywny quiz z realizacją filmową, gra – „dieta smoka”
- Stanowiska manualne: tropy, klocki, podświetlana tarcza, przesuwana plansza, obracana kula ziemską, zabawa w piasku, puzzle drewniane, rozpoznawanie kości
- Fototapety wielkoformatowe i mniejsze wydruki informacyjne

Strefa III – Sala „jasna” cz. 1

Opis:

Trzecia strefa rozpoczyna się od przedstawienia kolejnego ważnego zwierzęcia, odkrytego w Lipiu Śląskim – *Lisowicii bojani*. Gablota po prawej stronie przedstawia kości tego dicynodonta. W meblu znajdują się również szufladki z nadrukami poszerzającymi wiedzę. Wielkoformatowy wydruk pozwoli na zrobienie sobie zdjęcia.

Naprzeciwko przedstawiony zostanie szkielet lisowicii oraz informacje o przełomowym odkryciu naukowców, z nią związanym. W gablocie zostaną przedstawione pozostałe eksponaty dotyczące dicynodonta, a na ekranie dotykowym znajdzie się interaktywna mapa, ukazująca artykuły z całego świata dotyczące znaleziska. W tej samej gablocie, w drugiej części przedstawione będą również pierwsze ssaki, które żyły „między nogami” ogromnych gadów ssakokształtnych. One również pochodzą z cegielni w Lipiu Śląskim.

W dalszej części zostanie zaprezentowana makieta cyklotozaura i plagiozaura – kolejnych zwierząt odkrytych na tym terenie. Towarzyszyć jej będą wydruki oraz gabłota prezentujące eksponaty. W tej części zawieszony będzie również model niewielkiego pterozaura.

Przechodząc dalej natrafiamy na tunel, gdzie odbywać się będzie zabawa dla młodszych i starszych odbiorców. Będzie ona polegała na interpretacji odgłosów zwierząt poznanych na wystawie. Każdy ze zwiedzających będzie mógł nagrać jak, jego zdaniem, brzmiały poszczególne zwierzęta, a następnie wysłuchać kilku ostatnich nagrań innych osób. Wydzielona przestrzeń przewidziana jest również do instalacji gogli wirtualnej rzeczywistości w późniejszym terminie.

Funkcje:

- Przedstawienie *Lisowicii bojani* – przedstawiciela dicynodontów
- Przedstawienie pozostałych zwierząt odkrytych na terenie cegielni: cyklotozaura, plagiozaura, pterozaura, a także pierwszych ssaków

Środki wyrazu:

- Gabloty prezentujące eksponaty
- Stanowisko multimedialne: „jak brzmiały dawne zwierzęta?”
- Fototapety wielkoformatowe i mniejsze wydruki informacyjne

Strefa IV – Sala „jasna” cz. 2

Z przestrzeni, gdzie dominowały eksponaty przechodzimy do części „eksperymentalnej”, wypełnionej kolejnymi stanowiskami interaktywnymi.

Pierwsze z nich to obracane walce, na których przedstawione są warstwy ziemi i różne rodzaje kości, które w danej warstwie paleontolog może znaleźć. Stanowisku towarzyszy wydruk, który stanowi dopełnienie informacyjne.

Następnie zwiedzający zostaną wprowadzeni do części geologicznej wystawy. W wysokich gablotach zostaną zaprezentowane zbiory skał i minerałów, związanych z regionem wraz z wydrukami informacyjnymi.

Między gablotami zostanie umieszczony mikroskop elektroniczny powiązany z monitorem. W kuwecie przewidzianej w meblu umieszczone zostaną skały i ich przekroje, aby można było przyjrzeć się ich powiększeniom. Mikroskop w formie dużego „długopisu” umożliwi swobodną obserwację eksponatów.

Dodatkowe szufladki z nadrukami będą stanowiły dodatkowy nośnik informacyjny.

Pośrodku Sali zostanie umieszczony postument, a na nim sporej wielkości zlepieniec.

Część geologiczna tej przestrzeni będzie przeplatana kontynuacją narracji o pracy paleontologa. W niskich gablotach zostaną zaprezentowane odłamki skalne, prezentujące tropy, oraz narzędzia, którymi posługuje się paleontolog w pracy.

Pośrodku mebla, na stanowisku dotykowym, umieszczona zostanie gra, gdzie osoba będzie musiała wykonać kilka czynności, aby pomóc paleontologowi wydobyć, a następnie oczyścić i spreparować kości. W drugim etapie gracz będzie musiał dopasować kości do szkieletu zwierzęcia.

Po lewej stronie tej przestrzeni zostaną zaprezentowane dodatkowe eksponaty w gablocie – m.in. fragment ciosu mamuta, gdzie pod spodem będzie można włożyć rękę do otworu i pogłaskać mamuta po nodze.

Na ścianach zostaną umieszczone fototapety wielkoformatowe oraz przytwierdzone fragmenty skał.

Pionowy ekran dotykowy, podobnie jak w poprzedniej sali, posłuży do prezentacji quizu – tym razem sprawdzającego wiedzę o tej części wystawy. I tu również w nagrodę otrzymamy realizację filmową lub animację dotyczącą wybranemu zagadnieniu.

Ostatnim przystankiem będzie stanowisko, na którym zwiedzający będą mogli sprawdzić swoje zdolności rysunkowe. Zadanie będzie polegało na jak najwierniejszym przerysowaniu ilustracji kości dinozaura.

Gotowe prace będzie można przyozdobić pieczętkami w kształcie zwierząt poznanych na wystawie i zawiesić na pamiątkowej tablicy (lub zabrać do domu).

Funkcje:

- Przedstawienie zagadnień geologicznych wystawy
- Przedstawienie jak pracuje paleontolog i geolog
- Poznanie zagadnień tematycznych za pomocą interaktywnych stanowisk manualnych i multimedialnych

Środki wyrazu:

- Meble z gablotami prezentujące eksponaty i będące nośnikiem dla stanowisk interaktywnych
- Stanowiska multimedialne: mikroskop elektroniczny, gra – „Pomóż paleontologowi w pracy”, quiz interaktywny
- Stanowiska manualne: „Czy jesteś paleo-artystą?” z pieczętkami
- Fototapety wielkoformatowe i mniejsze wydruki informacyjne